

”Gud vill befria oss från det själsliga straff vi ofta lägger på oss själva.”

ÖGA FÖR ÖGA – tand för tand är en juridisk metod hämtad från den judiska bibeln, vårt gamla testamente, för att säkerställa att straffet inte är värre eller grymmare än brottet. Där människor lever i gemenskap uppstår regler eftersom människor inte är perfekta och gör allting rätt. Juridiken finns för att reglera våra tillkortakommanden och möjliggöra livet tillsammans i ett fungerande samhälle.

Teologin finns just för att vi människor har brister och för att vi ska kunna stå ut med oss själva när vi har brustit. Oavsett vad vi gjort, oavsett vad som hänt, finns inte någonting i vårt liv som kan dra oss ur Guds kärlek. Gud föll offer för människans maktfullkomlighet – i Jesus Kristus – och han bad om förlåtelse för sina bödlar: ”Fader, förlåt dem. De vet inte vad de gör”.

Vi människor kan inte alltid förlåta de oförrätter vi drabbats av. Vi kan inte alltid se vilka smärtor vi åsamkat andra. Självhävdselse, bitterhet, rädsla, skuld och skam, binder och förminskar oss. Det kröker oss inåt och hindrar oss från att lyfta blicken, sträcka ut ryggen och andas fritt.

Gud vill vår befrielse. Det är därför Guds förlåtelse finns. Världen behöver inte en skuldtyngd eller bitter mänsklighet. I början på varje högmässa ställer Gud frågan: Hur har du det egentligen? Hur ser det ut i ditt liv? Vari består dina tillkortakommanden? Inte för att skuldbelägga oss, utan för att få oss att våga se vår egen sanning och kunna förhålla oss till den vi är. ”Sanningen ska göra er fria”, säger Jesus. Till frihet är vi kallade, vi människor. Fria att leva, att älska, skapa, skratta, gråta, sjunga, festa, jubla ... för att kunna dö i frid, mätta på livet.

ATT BRYTA EMOT Svea rikes lag får juridiska konsekvenser. Att bryta emot Guds lag får själsliga och andliga konsekvenser. Gud vill befria oss från det själsliga straff vi ofta lägger på oss själva och hjälpa oss att leva rakryggade.

Behöver du hjälp att se och formulera ditt liv, för att kunna befrias? Hör av dig så hjälps vi åt.

Kristin Molander, kyrkoherde

Nomineringsgrupper Danderyds församling – Kyrkoval 2025

I kyrkovalet röstar man i tre val – till kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och till kyrkomötet.

Nomineringsgrupperna nedan ställer upp i valet till kyrkofullmäktige. Läs mer om de olika grupperna på hemsidan.

Arbetspartiet – Socialdemokraterna

Kontakt: Anette Jellve
anette.jellve@gmail.com

Borgerlig kristen samverkan

Kontakt: Olle Reichenberg
olle.reichenberg@svenskakyrkan.se

De Gröna i Svenska kyrkan i Danderyd

Kontakt: Ruby Rosén
ruby.rosen@gmail.com

Centerpartiet

Kontakt: Ingela Papinsky
ingela@proastri.se

Liberaler i Danderyds församling

Kontakt: Gunnar Andrén
gunnar.andren@liberal.se

Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (Posk)

Kontakt: Emma Svedenblad
emma.svedenblad@gmail.com

Sverigedemokraterna

Kontakt: Gustaf Lagercrantz
gustaf.lagercrantz@sd.se

Rösta för Guds skull!

Söndag 21 september är det valdag. Då kan du som är minst 16 år och medlem i Svenska kyrkan påverka vem som ska ta beslut i strategiska frågor som rör organisation, ekonomi, fastighet och verksamhet.

Här kommer
ditt röstkort

**Valdag
21 september**

Förtidsrösta från
8 september

Vad handlar valet om?

Att välja engagerade och kunniga personer som vill vara med och ta ansvar för Svenska kyrkans verksamhet. Ansvaret handlar både om personal, ekonomi, fastigheter och verksamhet. Men viktigast är att man har ett hjärta för kyrkan.

Din röst räknas – tre gånger

Du väljer förtroendevalda till kyrkofullmäktige i Danderyd, till stiftsfullmäktige i Stockholm stift och till kyrkomötet i Uppsala.

Vem får rösta?

Man får rösta om man har fyllt 16 år och är medlem i Svenska kyrkan. Om du har bott utomlands ska du dessutom vara kyrkobokförd i en församling i Sverige senast 15 augusti 2025 då röstlängden fastställs.

När kommer röstkorten?

Senast 3 september. Där finns information om var, när och hur du kan rösta. Ta med röstkort och ID-kort till röstlokalen.

Hur kan man rösta?

Du kan förtidsrösta, brev- och budrösta eller rösta på valdagen.

Vilka kan du rösta på?

Du röstar på nomineringsgrupper. De som ställer upp i Danderyd finns presenterade kort här till vänster och på hemsidan, men det är framför allt grupperna själva som ansvarar för att marknadsföra sig. Personrösta genom att sätta kryss vid vald person på valsedeln.

När publiceras valresultatet?

Det preliminära resultatet presenteras på hemsidan sent på valdagens kväll.

Var hittar jag information om valet?

På hemsidan: svenskakyrkan.se/danderyd/kyrkoval står allt du behöver veta om valet. Där finns även information på andra språk, lätläst svenska, talad webb och teckenspråk.

**Svenska
kyrkan**

**Rösta
i kyrkovalet
8–21 sept!**

svenskakyrkan.se/kyrkoval

**Kyrkoval
2025**

– Jag är förlåten

Hon har tillbringat 28 år bakom galler och är väl medveten om att hon var delaktig i att ta två människors liv.

– Det går inte att göra ogjort. Men jag försöker varje dag gottgöra för det, säger Annika Östberg.

MAN KAN VARA kändis av många anledningar. För att man är en duktig skådespelerska. Är bra på att sjunga. Har uppfunnit ett läkemedel.

Men man kan också bli känd på grund av helt andra orsaker. Annika Östberg hör till den senare kategorin.

1981 blev Annika rikskänd efter att ha blivit dömd till livstids fängelse för medhjälp till mord. Medierna rapporterade om den unga svenskan som tillsammans med sin dåvarande pojkvän skulle sälja ett parti stulet kött. Något som slutade med att två män, den ena restaurangägare och den andre polis, miste livet.

Annikas pojkvän höll i vapnet, men Annika var med på platsen.

– Jag försökte inte förhindra det som hände. Och det kommer jag för alltid att bära med mig, säger Annika.

HON ÄR LEDIG idag och hemma i 90-talsvillan i Söderhamn går hon och skrotar tillsammans med hundarna och bästa vännen Thomas.

– Jag jobbar på ett behandlingshem och känner verkligen att jag gör nytta och något gott, säger Annika.

Annika, som växte upp i Stockholm med en ensamstående mamma, var ett

tryggt barn. Men när Annikas mamma bestämde sig för att flytta till nya kärleken i USA med sin elvaåriga dotter började saker och ting gå snett.

Nu blev dagarna där hemma konfliktfyllda. Annika var vilsen och hittade ett nytt umgänge där narkotika var vanligt. Hon rymde hemifrån. Drogerna blev allt tyngre och Annika började finansiera missbruket med att strippa och prostituera sig.

När en man dödades i Annikas lägenhet dömdes hon till villkorlig dom för dråp. Och sedan kom den fruktansvärda dagen då de två männen mördades och Annika dömdes till livstid.

– DET TOG MIG närmare 30 år att inse att jag faktiskt inte var helt och hållet skyldig. Jag kunde ha förhindrat det, men det var inte jag som sköt, säger Annika.

Annika, som då var 26 år och mamma till tioåriga sonen Sven, hamnade i döds-cell. Hon minns känslan av att kliva in i den minimala cellen där allt var i betong, utan sängkläder, utan madrass och endast iklädd en klänning av papper. Där satt hon i 2,5 år innan hon förflyttades till ett större fängelse där hon skulle fullfölja sitt livstidsstraff.

Annika var fylld av självhat, men också

av skam- och skuldkänslor. När hon fick veta att sonen dött i en trafikolycka tog hon ett återfall.

– Jag hamnade i 30 dagars total isolering och nu kom allt ikapp mig. Jag minns hur jag låg på golvet och skrek ”Gud, ta mig härifrån” och då menade jag inte ifrån fängelset. Utan ifrån livet.

Annika brottades med sin skuld och hon försökte be till Gud.

– Men jag var inte så säker på Gud som tagit en ung pojkes liv samtidigt som han lät mig leva, fast det var jag som förtjänade att dö, säger Annika sakta.

Hon dog inte. Och när de 30 dagarna i isoleringscellen var över stod en vän och väntade på henne. En kompis som Annika knarkat med och som nu blivit drogfri med hjälp av tolvstegsprogrammet.

DET BLEV ANNIKAS vändpunkt. Hon bestämde sig för att fortsätta leva och be till Gud, acceptera det hon gjort och det som hänt och be till Gud. Och hon bestämde sig för att ägna dagarna åt att försöka göra gott genom att hjälpa andra intagna.

– Mycket långsamt började livet förändras, berättar Annika.

Det var som om livet fick en mening.

Och sakta minskade hatet. Men än ➡

A photograph of a woman with short, wavy blonde hair, wearing a white short-sleeved shirt and bright red trousers. She is standing in a forest, holding a walking stick with a floral pattern. To her right, a golden retriever is sitting on the forest floor, looking towards the camera. The background is filled with tall, thin evergreen trees and lush green undergrowth. Sunlight filters through the canopy, creating a warm, dappled light effect.

Annika lever vidare,
väl medveten om
vad hon gjort.
Men hon är också
medveten om att hon
numera är förlåten.

"A och O för
att komma
vidare är att
erkänna för
sig själv vad
man gjort."

➡ så länge hade hon inte förlåtit sig själv.

– A och O för att komma vidare är att erkänna för sig själv vad man gjort. Nästa steg är att erkänna för dem man skadat och be dem om förlåtelse, säger Annika.

Det har hon gjort. Flera gånger, och deras förlåtelse har hon inte fått. Annika har förståelse för det.

– Då får du göra gott på andra sätt. Det gör att du så småningom kommer känna att du också är värd att leva.

Tack vare prästen Leif Eliasson började Annika förstå att det faktiskt fanns förlåtelse för henne.

– Längre hade jag olika ursäkter för vad jag hade gjort. Nu insåg jag att jag hade haft många val. Det hade varit möjligt att välja annorlunda, säger Annika.

Den insikten var tuff att ta in, men Leif fick henne att förstå att det någonstans fanns en plan för henne.

EFTER MÅNGA ÅRS politiska förhandlingar överlämnades Annika till Sverige, där hon fick avtjäna sitt straff på Hinseberg. På utslussningskooperativet Basta lärde hon sig att leva ett liv i frihet. Här lärde hon också känna bästa vännen Thomas, som hon idag delar hem med.

Och hon fortsätter att försöka göra gott. Tänka goda tankar, vara en god medmänniska. På sina föreläsningar pratar hon om vikten av att ta ansvar. Göra rätt val och om förlåtelse. Varje gång nämner hon männen hon varit med och dödat vid namn. Det är viktigt, menar hon. Ett sätt att ta ansvar och ett sätt att visa att hon inte har glömt sin skuld.

Hon vet att hon är förlåten idag. Inte av mordoffrens anhöriga.

– Men jag är förlåten av mig själv. Och av Gud. ♦

Brott och försoning

I en värld fylld av konflikter och kränkningar är försoning viktigare än någonsin.

– Att försonas är svårt men nödvändigt, eftersom det hjälper oss att leva vidare, säger Ulrica Fritzson, biskop i Skara stift.

ATT HA UTSATTS för ett brott eller en kränkning kan ge ärr för livet. Det råder ingen tvekan om det.

Förutom fysiska ärr, kan det man utsatts för sätta spår i form av otrygghet, rädsla och kanske även hämndlystnad.

Helt förklarliga reaktioner, men ändå känslor som är destruktiva.

– Om vi ska kunna leva vidare med något som förändrat livet på djupet, då blir försoningen viktig, säger Ulrica Fritzson, biskop i Skara stift och teolog som 2017 disputerade i religionsfilosofi med skuld och försoning som fördjupning.

Viktigt, men också oändligt komplicerat.

– Försoning är svårt. Men om man inte försonas med det som hänt finns risk att bli bitter, att man fortsätter hysa agg och istället agerar ut på andra människor, säger Ulrica Fritzson.

HON BESKRIVER FÖRSONING som en process som kan ske i flera steg, där första steget är att stanna upp och ta in vad som faktiskt har hänt och att inse vad konsekvenserna är av det som skett.

Nästa steg går ut på att fundera över om

Ulrica Fritzson, biskop i Skara stift.

någon kan ta på sig ansvaret.

Om det är så att en annan person är orsak till det som hänt, om det inte handlar om en sjukdom eller liknande, kan man undersöka om han eller hon maktar med att ta på sig ansvaret, säger Ulrica Fritzson.

Det tredje steget i försoningsprocessen som Ulrica Fritzson beskriver går ut på att

”Vissa saker kan man helt enkelt inte ställa tillrätta.”

fatta beslut om huruvida man kan acceptera det som hänt och att livet ser ut som det gör nu. För acceptans är vägen vidare, alldeles särskilt när något inte går att göra ogjort.

Ett vanligt missförstånd kring försoning är att det skulle vara samma sak som att förlåta.

– Så är det absolut inte. Man kan försonas med något som inträffat, utan att förlåta, säger Ulrica Fritzson och fortsätter:

– Att be om förlåtelse kan ibland handla om att man vill bli befriad från skuld utan att tänka på den som blivit skadad – då lägger man en stor börda på offrets axlar.

MAJORITETEN AV DE förövare hon mött och som vill träffa sina offer, gör det för att de vill be om förlåtelse. Då råder hon förövarna att sitta stilla, tysta och bara ta emot offrens sargade berättelser.

– Det blir som en form av gåva, att erkänna att motparten äger sin rätt att förlåta – eller inte. Däremot kan förövaren säga att hon eller han är ledsen. Det är en annan sak.

Försoningen spelar stor roll för den som utsatts för oförrätten. Men spelar lika stor roll för den som utfört gärningen. Också här sker processen i flera steg där första steget är att försöka förstå vad som hänt och vilka konsekvenser det medfört.

– Fundera sedan över hur du kan ta eget ansvar. Det är tufft och här kan du behöva hjälp av tredje part. Men att erkänna för sig själv spelar stor roll för att komma vidare, säger Ulrica Fritzson.

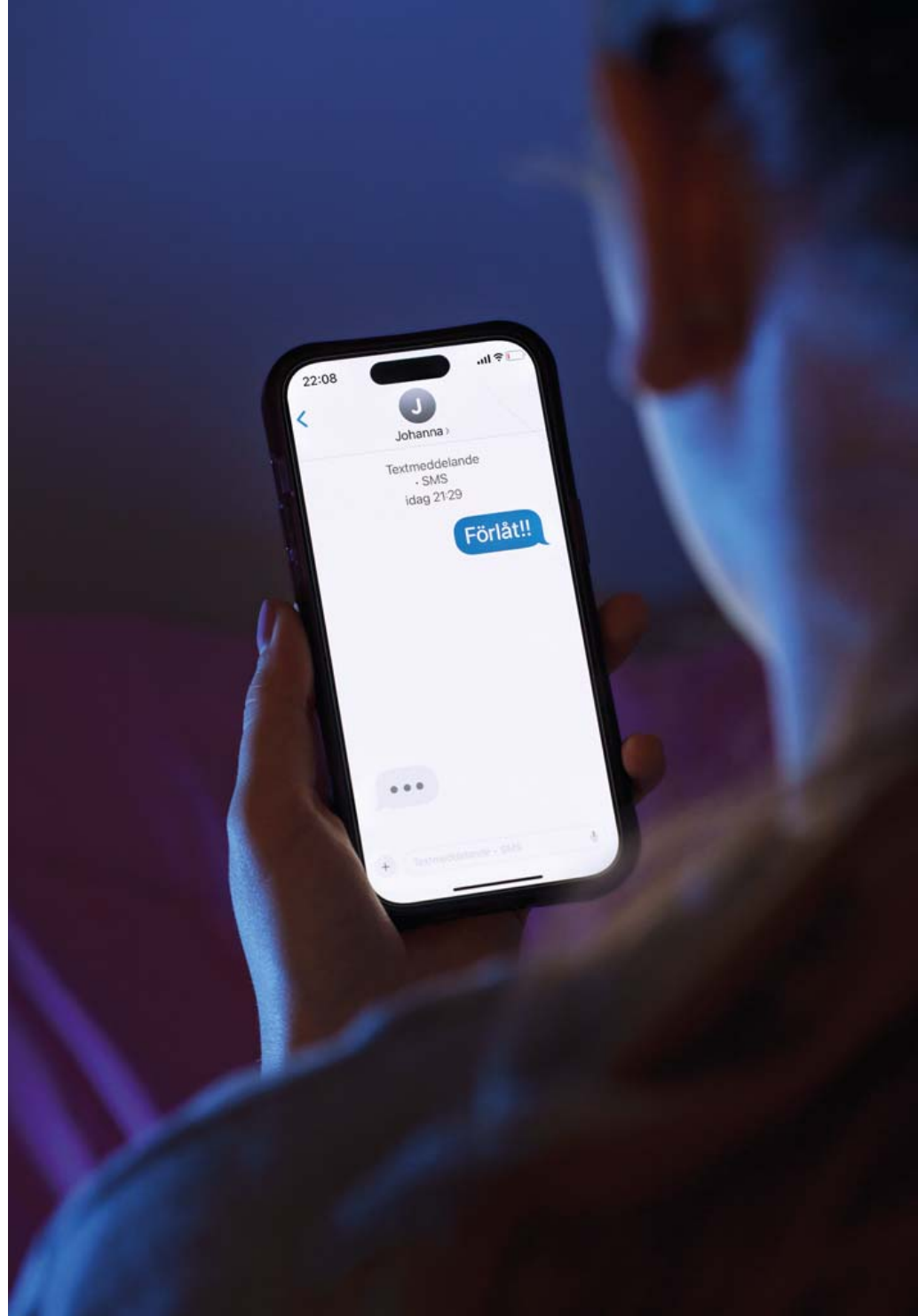
IBLAND FINNS INGEN att försonas med. Eller så finns ingen som är beredd att lyssna på det du säger.

– Då kanske du ändå kan betala tillbaka på något sätt, säger Ulrica Fritzson, och berättar om hur man i Rwanda jobbade med särskilda försoningsbyar. För att

betala tillbaka ett folkmord är naturligtvis omöjligt.

Vissa saker kan man helt enkelt inte ställa tillrätta.

– Då kanske man kan göra något annat gott. Och att ha modet att ta emot offrens berättelse, då har du ändå gjort ett rätt. ♦

Straffet är viktigt

Föräldrarna och systersonen tvingades till vänster och en omedelbar död. Mimmi och hennes syster Eva visades till höger. I år är det 80 år sedan Auschwitz befriades. Men Mimmi Levy blir aldrig kvitt nazisternas ofattbara brott.

BARNDOMEN I DEN tjeckiska storstaden Hüst (nuvarande Ukraina) var lycklig. Familjen var stor och bestod av mamma och pappa, Mimmi och åtta syskon.

Mimmi trivdes i den judiska gemenskapen. Att andra världskriget rasade runt om dem i Europa märkte hon inte av. Inte heller att det pågick ett folkmord på Europas judar.

Inte förrän Mimmi var elva år, och Hitler gav ungrarna makten.

– En natt vaknade jag av skrik. Det var pilkorsarna, den ungerska polisen, som tog våra grannar, minns Mimmi.

Hennes pappa blev orolig. Mimmi, som var familjens näst yngsta dotter, fick sätta sig på tåget för att flytta till ett av de äldre syskonen i en stad där det var lugnare.

– I tågagnen satt några ungrare som snackade om vad de skulle göra med oss judar. Det var förfärliga saker, säger Mimmi.

Incidenten på tåget gjorde något med henne. Hon växte upp, där och då.

1944 TVINGADE TYSKARNA Mimmi och hennes föräldrar att packa det nödvändigaste för att bege sig till ett närliggande getto. Innan dess hade deras rättigheter försvunnit en efter en.

– Från och med då var jag rädd varje dag. Jag såg ju hur mina föräldrar reage-

rade. Hur mager och tård pappa blev.

I gettot var det trångt. Men familjen försökte leva vidare. Inte bara överleva. Det blev en slags vardag där också. Ända tills de tvingades kliva ombord på den sista transporten som gick till Auschwitz.

– Det var fruktansvärt. Jag minns att min pappa blev slagen. Och själv tvingades jag in i ett rum där de undersökte mitt underliv för att se om vi hade gömt diamanter där. Då grät mamma, säger Mimmi.

Mimmi var 16 år. Hennes syster Eva 14. Men när de kom fram till Auschwitz viskade en fänge att de skulle låtsas vara ett par år äldre än vad de faktiskt var.

Sedan separerades systerarna från familjen. De fick gå till höger. Föräldrarna och en systerson till vänster – och den omedelbara döden.

TILLVARON I LÄGRET går inte att beskriva. På frågan svarar Mimmi kort att det var "hemskt". Mimmi, som var sot och blond, utsågs av den sadistiska vakten Irma Grese till springflicka, något som gav henne lite extra bröd.

Hon och Eva överlevde. Varför vet Mimmi inte. För vem som fick leva och vem som mördades handlade om slumpen.

Det har gått 80 år. Mimmi drömmer fortfarande mardrömmar om sina upple-

velser i Auschwitz. Särskilt om hon pratar om det på kvällarna.

– Men vi måste prata om det. Det får inte hända igen. Längre var vi tysta. Vi vågade inte berätta för vi tänkte att folk skulle tro att vi var galna, säger Mimmi.

Hon berättar sakligt och allvarligt om den fruktansvärda tillvaron. Endast vid ett tillfälle bryts rösten, det är när hon berättar om när hon hamnade i Landskrona.

En ung lotta tog sig an Mimmi och bjöd hem henne till sin familj och snart kände sig Mimmi som en familjemedlem. Tills hon blev sjuk i TBC. Då bröt familjen kontakten.

– Det sveket gör fortfarande ont att tänka på. Jag blev så ledsen.

Mimmi följde noga Nürnbergrättegången där de nazistiska förbrytarna åtalades.

– Vakten som slagit mig och som tog mig till springflicka, avrättades. För mig var det oerhört viktigt att de fick sina straff.

Straffen kunde inte göra så att Mimmis mördade familjemedlemmar kom tillbaka. Inte heller tog de bort hennes mardrömmar. Men de gav henne ändå någon form av upprättelse och tro på rättvisa.

Mimmi är 97 år och har ända sedan tiden i Auschwitz sprungit fram genom livet.

– Jag springer ifrån mig själv, för att slippa alla hemska tankar. ♦

”Straffen gav
henne ändå
någon form av
upprättelse och
tro på rättvisa.”

Fotografiet av
familjen skickades
till en släkting i USA
före kriget. Det är
det enda fotot som
Mimmi har kvar av sina
föräldrar och syskon.

Hel igen

Att bli rånad innebär mer än att "bara" bli av med sin plånbok. Det kan också leda till livslång rädsla och misstro gentemot omvärlden. Men Lise-Lotte Strådal valde att möta sin rånare tillsammans med en medlare. Det ändrade allt.

TROTS ATT DET gått 35 år sedan minns Lise-Lotte Strådal allt i detalj. Den 28 april 1990 hade våren äntligen kommit till Stockholm och Lise-Lotte såg fram emot en varm och skön Valborg.

Precis som alla andra dagar började den 28-åriga Lise-Lotte sin arbetsdag på kontoret på Norr Mälarstrand med att sortera posten när ytterdörren slog upp med en smäll.

– Innan jag hann uppfatta vad som hände stod en man med rånarluva framför mig och riktade en pistol mot min tinning, säger Lise-Lotte.

Sedan gick allt både fort och i slow motion, på en och samma gång. Vissa detaljbilder har etsat sig fast i Liselottes minne för livet. Som fossilerna på stengolvet där hon låg, fastbunden med silvertjejp för munnen. Som rånarens bruna ögon.

– De var tre stycken, två med avsågade hagelgevär, en med pistol. Men det var de där bruna ögonen jag minns mest av allt. ”Var är pengarna?” skrek han. Men det fanns ju inga pengar förutom möjligtvis kaffekassan, säger Lise-Lotte.

Hon vågade inte göra motstånd. Det enda Lise-Lotte, som var gravid i femte månaden, tänkte på var att skydda barnet hon hade i magen.

– Jag var livrädd att de skulle ta mig som gisslan eller skada mitt barn.

DET GJORDE DE inte. Först när hon var säker på att de gått vågade hon ta sig upp och larma SOS.

Sedan vågade hon inte vara ensam. Eftersom hennes man var bortrest åkte hon direkt till sin mamma och sov där. Åren som följde efter rånet var hon alltid noga med att låsa dörren, hade svårt att sova och kände sig rädd.

Rånet berövade Lise-Lotte hennes trygghet.

Lise-Lotte oroade sig för att rånarna skulle komma tillbaka till henne och höll ständigt span efter de där bruna ögonen. Läste alla artiklar hon kom över för att få veta om rånarna tagits fast. Pratade med vänner om det som hänt, gång på gång.

– Min räddning var nog att vår son föddes några månader efter rånet. Det fick mig att åtminstone delvis skifta fokus, säger Lise-Lotte.

Trots det satt rädslan i. När Lise-Lotte befann sig i offentliga miljöer höll hon koll på närmaste utgång. När hon åkte bil ensam läste hon alltid bildörrarna. Hon var på tå. Hade det hänt en gång kunde det hända igen.

20 ÅR SENARE ringde telefonen. En man presenterade sig som polisens medlare och berättade att en av rånarna dömts och suttit av sitt straff. I fängelset hade han

”Tvärtemot vad man kan tro kände Lise-Lotte varken ilska eller hat gentemot sin rånare.”

blivit troende, och ville nu försöka ställa saker och ting till rätta.

– Polisens medlare frågade om jag kunde tänka mig att träffa rånaren tillsammans med honom och jag tackade ja direkt, säger Lise-Lotte.

I efterhand beskriver hon det som ett av de bästa beslut hon fattat. Inför samtalet gick medlaren igenom upplägget. Lise-Lotte fick välja om hon skulle inleda, eller om rånaren skulle börja.

Tvärtemot vad man kan tro kände Lise-Lotte varken ilska eller hat gentemot sin rånare. Däremot kände hon ett starkt behov av att få svar på en rad frågor.

– Vi satt i tre timmar. Och min rånare var väldigt mån om att förklara att han förstod att han berövat mig så mycket och orsakat både rädsla och otrygghet, säger Lise-Lotte.

Under samtalets gång bad han om förlåtelse – och Lise-Lotte valde att ge honom den. Samtalet betydde mycket. Både för henne och för honom.

– Under årens lopp hade jag målat upp en bild av rånarna som galna sadistiska människor. Nu försvann den bilden och jag förstod att det var vanliga killar som hamnat snett. Och som nu hade sonat för sina brott. ♦

De flesta vill bidra med något gott. Även den som hamnat snett. Det säger journalisten Diamant Salihu, vars granskningar av gängkriminalitet väckt respekt även bland förövarna.

SOM FÖRFATTARE KAN man mäta sin framgång på flera sätt. Man kan vara den som säljer mest. Eller den som får flest positiva recensioner.

Man kan också vara den mest utlånade på landets fängelsebibliotek.

Diamant Salihu toppar utlåningslistorna på både Kumla och Hall – klass 1-anstalter där landets mest kriminella brottslingar är placerade.

Han är tacksam över topplaceringen.

Det är ett kvitto på att böckerna håller kvalitet även för den initierade läsekretsen.

Diamant Salihu har fått direktrespons. Personer som suttit inne eller häktade har berättat att de dels känt igen sig i skildringarna, dels fått en bättre bild av det sammanhang de rört sig i.

– Om man är gängkriminell och mitt i en konflikt har man tunnelseende. Man är inträngd i ett hörn. Ofta är det först när man är häktad som man får tid att reflektera och omvärdera sitt liv och sina beslut. *Tills alla dör*. Så heter Diamant Salihus debutbok. Den publicerades 2021 och handlar om konflikter mellan olika gäng på Järvaområdet. Två år senare kom *När ingen lyssnar*, om de kriminella nätverken. Båda titlarna fick stort genomslag. Parallellt har hans granskningar för SVT rönt uppmärksamhet, inte minst *Våra barn dör*.

Utmärkelserna har på kort tid varit flera. Hedersammast hittills: Raoul Wallenberg-priset, som Diamant Salihu tilldelades 2023.

Men det var inte drömmen om priser som drog honom till journalistyrket.

– Det har aldrig lockat mig. Jag visste inte ens att det gick att få pris som journalist förrän många år in i karriären.

HÖGT SIKTADE HAN ändå, bildligt talat. Diamant Salihu var inne på att bli astronom. Men en plötslig chans att få jobba som ungdomsreporter på lokaltidningen i Borlänge öppnade hans ögon för journalistikens betydelse. Diamant Salihu såg de etablerade kollegorna hantera kommunala makthavare och psykiskt sjuka med samma respekt och nyfikenhet.

Så här tjugofem år senare är han själv en av dem som rör sig obehindrat mellan samhällets topp och botten, i mötet med dem som på olika sätt är involverade i vad han ser som de viktigaste frågorna i vår tid. Han beskriver sitt jobb som ett yrke i tillitsbranschen.

– God journalistik kräver människors förtroende. Min erfarenhet är att de flesta vill ge sin bild och bidra med något gott, även de som hamnat i en dödlig labyrinth och som man kanske föreställer sig inte vill prata.

DIAMANT SALIHU var sju år när han kom som flykting från Kosovo till Sverige. Det var en resa i tid och rum. Från en vardag med utedass, häst och vagn till en lägenhet med rinnande vatten och inomhuselement. Samhället som han växte upp i under sina första sju år i livet var kollektivistiskt. ➡

Diamant Salihu,
journalist:

”Det är en
radikalisering
som pågår”

"Om man är gängkriminell och mitt i en konflikt har man tunnelseende."

➡ Flera generationer levde tillsammans, hela grannskapet var involverat i barnens uppfostran. I Sverige krympte familjen. Han såg sin mamma och pappa, som anlänt tidigare, ta sina första trevande steg tillsammans i det nya landet.

Det är en bakgrund han delar med tiotusentals. Samtidigt var invandrarverkligheten en annan då, på 1990-talet, än vad den är idag, säger han.

– Vi kom i en tid när det fanns en sorts acceptans. Segregationen var mindre, det fanns en god närvaro från dem som var från Sverige. Jag mötte barn från villaområdena och fick komma hem till svenska föräldrar.

Erfarenheten bär han med sig i rollen som journalist. De dubbla identiteterna, men också insikten om hur mycket svårare det är för barn som växer upp i segregerade områden idag att hinna ikapp jämnåriga barn. Barn som har det bättre ställt.

Banden till Kosovo är starka, berättar Diamant Salihu. När han rest dit för att hälsa på har han sett generationskamraternas händer, förhårdnade av jordbruksarbete, och jämför med sina egna mjuka.

– Jag känner så starkt att det hade kunnat vara jag. Att jag haft tur och måste ta vara på privilegiet jag fått. Det har alltid varit min drivkraft. Att göra bra ifrån mig för att kunna representera den plats jag kommer ifrån och de människor som fostrat mig.

OCH VISST HAR karriären som journalist varit framgångsrik. Men den har också haft ett pris. Diamant Salihu lever med skyddade personuppgifter, en åtgärd som infördes när han började på SVT.

Åren dessförinnan, då han arbetade på Expressen, hade han granskat vänster- och högerextremism, jihadister, gängkriminella och supporterkulturen i fotboll.

Publiceringarna var offensiva, liksom reaktionerna. I synnerhet från de högerextrema – det var de som skickade en kula i ett kuvert med posten. Som ringde och hängde ut anhängare.

– Åren som journalist har gjort att jag passerat olika trösklar för vad jag kan hantera och vänja mig vid, säger Diamant Salihu.

Han vet numera hur lång tid det tar att bygga upp förtroende gentemot sina intervjuobjekt, och hur mycket det kan ge när det väl uppstått. Samtalen kan pågå under flera veckors tid. Berättelsen som växer fram hjälper Diamant Salihu att förstå vad som pågår i den gängkriminella världen och rikta in journalistiken på just det.

– Det svåra är att hålla sig uppdaterad. Det sker skiftningar hela tiden.

I vilket skifte befinner sig gängkriminaliteten just nu?

– Det som hänt de senaste två åren är att barn i större utsträckning börjat bli utförare. Från 2023–2024 skedde en fördubbling. Antal barn som misstänkts för inblandning i mordplanering har tredubblats.

– Det som hänt är också att barn med svensketnisk bakgrund, varav flera från stabil hemmiljö, blir involverade och aktivt söker sig till den gängkriminella våldskulturen, berättar Diamant Salihu.

Han jämför med radikaliseringen då unga anslöt sig till IS. Processen gick fort, myndigheterna togs på sängen och lagstiftningen låg efter.

– Motsvarande sker nu, i den här gruppen. Det är en radikalisering som i hög grad sker digitalt, där gängan använder sociala medier som plattformar för att bygga våldskapital.

Tänk dig ett dataspel, säger Diamant Salihu. Det är den upplevelsen som rekryterarna skapar hos de barn de vill värva, kän-

Diamant Salihu

Ålder: 41 år

Bor: I Stockholm

Gör: Journalist och författare
Aktuell med: En dokumentärserie om Foxtrot-konflikten, som hade premiär på SVT Play i somras.

Tidigare titlar: *När ingen lyssnar* (2023), *Tills alla dör* (2021)

Priser i urval: Stora journalistpriset (2021), Guldspaden (2022), Raoul Wallenbergpriset (2023).

Om tro: "Religion är inget som definierar mig överhuvudtaget. Jag växte upp med en sekulär form av islam, ungefär som svenskar som firar högtider och traditioner med kristna rötter."

Om kriget: "Jag såg mina föräldrars oro, vad flykten till Sverige innebar och deras sorg när anhängare dödade i kriget. Det påverkade mig enormt men det var först i vuxen ålder som jag insåg att mina känslor var rätt obearbetade. När jag började tänka på det blev jag väldigt ledsen."

Kunskap – för att världen ska räddas
Diamant Salihu samtalar med kyrkoherde Kristin Molander i Danderyds kyrka 23 november.

"Alla har ett ansvar. Utan medmänsklighet kollapsar vårt samhälle."

lan av att "levla upp". Du får ett uppdrag, när du klarat det får du nya instruktioner. Efter en vapenleverans följer en skjuts till en viss adress. Plötsligt beordras du skjuta mot alla som kommer ut genom dörren. Det visar sig att de tillhör ett MC-gäng. Då är det för sent att dra sig ur.

– Det som många inte heller förstått är att uppdragsgivarna ofta själva är barn. Barn som sitter i Spanien eller Australien och rekryterar på distans.

Vilka är nycklarna för att utvecklingen ska stoppas? Diamant Salihu presenterar tre stycken. Techföretagen, som driver sociala medie-plattformarna, måste pressas så att möjligheten att bedriva propaganda minskar. Rättsväsendet måste klara sitt uppdrag och inte bara komma åt utförarna utan även de högsta ledarna.

Och så är det samhället som sådant.
– Hur fångar vi upp gruppen sköra individer?

Frågan är delvis retorisk. Som många andra pekar Diamant Salihu på det som alla redan vet – vikten av förebyggande arbete. Det upprätthålls inte enbart av myndigheter och institutioner.

Alla har ett ansvar att bidra, säger han.
– Utan medmänsklighet skulle vårt samhälle kollapsa.

DIAMANT SALIHU KONSTATERAR att många av de flyktingar som kom från Balkan på 1990-talet har vänt sig till Svenska kyrkan. För dem har den lokala församlingen blivit länken till samhället.

Själv fångades han upp av Nils, en man som hans mamma kom i kontakt med när

hon praktiserade på ett seniorboende en period under de första åren i det nya landet.

Nils blev bryggan till Sverige – och Diamant Salihus familj blev en brygga till det som var främmande för Nils.

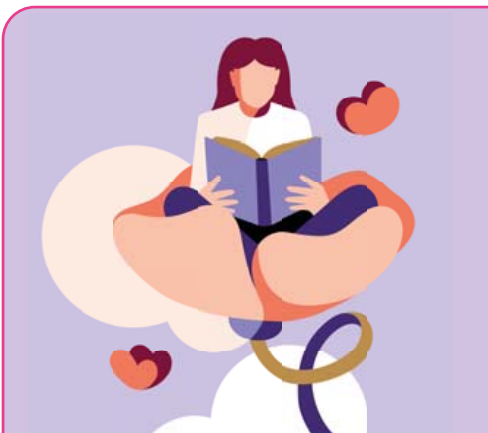
– För den som börjar om på en ny plats är det viktigt att hitta människor som är öppna för att hjälpa och visa vägen. Därför är också dagens segregation så svår, möjligheterna till den sortens relationer minskar.

Du har ett arbete där du dagligen konfronteras med brottslighet och död. Vad gör du för att koppla av från yrkesrollen?

– Jag har blivit bättre på det sen jag blev pappa, att leka med min dotter är den bästa avkopplingen. Men jag har samtidigt dialog med människor dygnet runt. Att vara journalist är en del av min identitet, den är inget jag tar på och av. ♦

För stora, små & mittemellan i Försam

FOTO: BRITA SYLVÉN

Livsstegen – tolv steg för dig som vill hitta din väg i livet

Känner du att något skaver, att något ligger mellan dig och livet? Livsstegen är ett självhjälpssystem för vanliga människor med vanliga livsfrågor. Genom samtal och tolv steg får du möjlighet till reflektion, försoning och förändring. Gruppen leds av Joachim Berner (författare och företagare) och Henrik Mattsson (präst).
Infoträff 31 augusti 12.30.

Tolv träffar med start torsdag 2/10.

Tid: 19.00–20.30.

Begränsat antal platser.

Anmälan:

henrik.h.mattsson@svenskakyrkan.se

Guds livsgnista i oss

Öppen samtalsgrupp om existentiell hälsa. Livet är sårbart. Vad hjälper när livet utmanar? Vi delar tankar och lyssnar in varandra. Varje tillfälle utgår från ett existentiellt tema och en utvald bibeltext. Diakon Rebecca Winander leder träffarna. Ingen föranmälan.

Start 9/9. Tid: 13.15–14.15 varannan tisdag i anslutning till lunchmusik med soppa.

Kontakt:

rebecca.winander@svenskakyrkan.se

Mat & prat

Är du mellan 25–45 och vill träffa andra för att prata om livets små och stora frågor? Behöver du också äta och vill lära dig något nytt att tillaga?

Välkommen till Mat & prat!

Tid: 18.00–21.00

måndagar 8/9, 13/10, 10/11, 8/12.

Anmälan:

pontus.degreus@svenskakyrkan.se

Café 18+

”Ungdomskväll” för dig som är över 18!

Vi fikar, pratar, spelar spel och hittar på annat kul som gruppen önskar.

Tid: 18.00–21.30

fredagar 10/10, 14/11, 12/12.

På rätt kurs med Kristin

Seminarier om kyrka och kristen tro med kyrkoherde Kristin Molander.

Tid: 13.00–14.00

söndagar 19/10, 2/11, 16/11, 30/11.

Kontakt:

kristin.molander@svenskakyrkan.se

Existentiell salong

Onsdag 24 september

Gud, gravitation och Google

– vad tror vi på idag?

Onsdag 23 oktober

När sorgen knacker på

– ett samtal om vägar ut ur sorgen.

Onsdag 19 november

Scrolla eller stå emot?

– Vad gör sociala medier med våra tankar, relationer och drömmar?

Tid: 19.15–20.45.

Samtal om sorg

Bär du på sorg? Sorg kan drabba när vi förlorar en anhörig eller ett husdjur, eller är med om en livsförändring.

Att sätta ord på sorgen tillsammans

med andra kan hjälpa oss att må bättre.

Tid: 17.00–19.00, tisdagar med start

efter överenskommelse.

Anmälan: elin.smeds@svenskakyrkan.se

Torsdagsfrukost

Mötesplatsen för dig som vill äta en god frukost tillsammans med andra.

Tid: Torsdagar 09.00–10.30, start 4/9.

Söndagsskola för vuxna

Efter högmässan på söndagar i samband med kyrkkaffet träffas vi för samtal om tro och liv.

Tid: 12.30–13.30, start söndag 7/9.

Musikensemble

Är du 14–18 år och gillar att sjunga eller spela instrument (piano, bas, gitarr eller slagverk)? Häng på och ta chansen att få uppträda och bidra med musikglädje!

Tid: 16.00–18.30 varannan onsdag,

start 10/9.

Anmälan: sabina.lilja@svenskakyrkan.se

lingens Hus

Onsdagar tillsammans

After school

Tid: drop-in 16.00–18.30.

Ungdomskväll

Vi pratar om livet, hänger, fikar, spelar spel och lyssnar på musik.

Tid: 19.00–21.30, start onsdag 10/9.

(ej under skollov).

Håll koll på vad som händer på instagram: @ungidanderyd

Tac-o-lov

Fredagsmys för alla åldrar. Gudstjänsten är anpassad för barn med spring i benen. Ingen anmälan eller avgift.

Tid: 17.00–19.00.

fredagar 12/9, 17/10, 21/11.

TGIF

För alla som är 14 år och uppåt – efter Tac-o-lov fortsätter kvällen med spel, lekar, häng och musik.

Tid: 18.00–21.00.

fredagar 12/9, 17/10, 21/11.

Kontakt:

pontus.degrens@svenskakyrkan.se

Babycafé med sång

Vi sjunger, leker, samtalar om livet och fikar tillsammans.

Start torsdag 4/9.

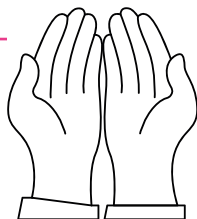
Tid: Drop-in

10.00–12.00.

Sångstund: 11.00.

Kontakt:

maria.gibbs.persson@svenskakyrkan.se

Morgonbön i Kevinge

Bön i stillhet, textläsning, ljusständning och musik. Efteråt dricker vi kaffe och umgås en stund.

Tid: 09.00–10.00 fredagar, start 5/9.

Plats: Kevinge Seniorcenter.

Kontakt: estelle.wiesel@svenskakyrkan.se

Abba-andakt

Finstämd och svängig andakt med låtar av Abba, bön och betraktelse.

Tid: 14.00–15.00 torsdag 2/10.

Plats: Kevinge Seniorcenter.

Heliga danser

Med vägledning och musik söker vi själslig ro. Efter dansen finns möjlighet att umgås över en kopp te och smörgås. Ingen föränmälan.

Tid: 10.30–12.00

varannan tisdag start 30/9.

Plats: Sättraängskyrkan

Retreat – en dag i stillhet

Möjlighet att stanna upp och reflektera över vad som är viktigt i livet och var man kan hämta kraft. Både för dig som vill prova på och för dig som har erfarenhet. Begränsat antal platser.

Tid: Lör 13/9 och lör 18/10.

Dropin från 09.30, start 10.00–16.00.

Plats: Sättraängskyrkan

Kostnad: 200 kr (mat och fika ingår)

Anmälan:

ninna.birkoff@svenskakyrkan.se

Stjärnvandring

Pilgrimsvandring tillsammans med församlingar runt om i Stockholm.

Årets tema är Fred med Jorden, Fred med Varandra.

Danderyds vandring går genom Bergianska och Hagaparken (med en kort paus längs vägen) till S:t Peters kyrka på Upplandskatan, där firas gemensam pilgrismässa.

Tid: 14.00–18.00 lördag 13/9.

Plats: Bergshamra

(södra t-banan uppgång Brunnsviken)

Anmälan: estelle.wiesel@svenskakyrkan.se

Meditation

Upplev den kristna mystikens väg att i tystnad öppna sig för Guds kärlek. Efter meditationen (30 min) finns te i Nya Vapenhuset och de som vill stannar på en stunds samtal. Ingen anmälan.

Plats: Danderyds kyrka

Tid: 18.15–19.15, torsdag 2/10–4/12.

Sjung i kör!

Danderyds församling har ungefär 300 körsångare i åtta körer för olika åldrar. Dessutom finns babycafé med sångstund för de allra yngsta musikälskarna. Körerna sjunger och medverkar ofta i olika gudstjänster.

Läs mer på hemsidan: svenskakyrkan.se/danderyd

Musik och event i höst

Tomas Andersson Wij kyrkokonsert till förmån för Världens Barn

Tomas Andersson Wij ägnar hela 2025 åt sin kyrkoturné runt om i Sverige. Han kommer till Danderyds kyrka fredag 26 september. Alla intäkter från biljettförsäljningen går oavkortat till Världens Barn. Köp biljett och läs mer på hemsidan: svenskakyrkan.se/danderyd
Tid: 19.00 fredag 26/9
Plats: Danderyds kyrka

Restaurang Östergårds öppnar upp för AW innan konserten 17.00–18.30.
Adress: Danderydsvägen 144.

Söndagar 16.00 Danderyds kyrka

21/9, 19/10, 23/11

För livets skull – musikmessa för dig som längtar efter frid och fred. Vi samlas för att dela en stund i stillhet och kravlöshet, fördjupning och närvaro – med varandra, med oss själva och med Gud. Stommen i gudstjänsten är sång, musik och personliga delningar.

5/10 Musik och psalm i folkton
Kyrkokören och instrumentalister.

12/10 Himmel och Pannkaka
Musikgudstjänst med de yngsta barnkörerna, Flickkörlek och Gosskörsaspiranter.

9/11 Himmel och Pannkaka
Barnanpassad musikgudstjänst med sång av Mariakören. Efter gudstjänsten bjuds på pannkaka i Församlingens Hus.

16/11 Kunskap – för att världen ska räddas
Journalisten och författaren Diamant Salihu i ett samtal med kyrkoherde Kristin Molander. Körsång av Danderyd Gospel. Efter samtal och musik i kyrkan är det bokmingel med bubbel och snacks i Församlingens Hus.

Tacksägelsehelg med skördefest

Söndag 12 oktober.
Program 11.00–17.00 i Danderyds kyrka och Församlingens Hus.
Insamling till Världens Barn.

Lunchmusik med soppa tisdagar 12.00

9/9 Monica och Carl-Axel Dominique, fyrhändigt piano.

23/9 Filmmusik på orgel med Anders Ölund.

7/10 Dan Laurin, blockflöjt, Anna Paradiso, cembalo.

21/10 Engelsk orgelmusik med Anders Ölund.

4/11 Minnesmusik på orgel med Anders Ölund.

Allhelgona

Vi minns, ber, samtalar och tänder ljus för nära och kära. Välkommen till kyrkogårdarna, kyrkorna, kapellen och till Församlingens Hus. För barnen finns ljusvandring, ljusdekoration, filmvisning med mera.

Fredag 31 oktober–söndag 2 november.

TIDNINGEN LIVET

Utgiven av Svenska kyrkan,
Danderyds församling.

Redaktion
Kristin Molander, kyrkoherde
kristin.molander@svenskakyrkan.se

Anna-Maria Stawreberg
anna-maria@stawreberg.se

Brita Sylén
brita.sylen@svenskakyrkan.se

Ola Whistler Sahlén
ola.sahlen@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare
Kristin Molander, kyrkoherde

Design&produktion
Jonna Olsson

Skribenter
Kristina Lindh, Anna-Maria Stawreberg,

Omslag Lotta Kühlnhorn

Fotografer Elliot Elliot, Håkan Elofsson

Tryckeri Stockholms Lito Grafiska

ÖPPETTIDER

Danderyds kyrka
Mån–fred 08.30–16.30.
Lör–sön 09.00–16.30.

Församlingens Hus
Mån–fre 09.00–16.00

Växel tel 08-568 957 00
Mån–fre 09.00–12.00, 13.00–17.00

Bokning av dop, vigsel, begravning:
Mån, tis, tors 10.00–12.00, 13.00–14.00.
Fre 10.00–12.00. Tel 08-568 957 10

Begravningsverksamheten:
Mån, tis, tors 10.00–12.00, 13.00–14.00.
Fre 10.00–12.00. Tel 08-568 957 39

SVENSKA KYRKAN I DANDERYD

Församlingens Hus

Angantyrvägen 39,
182 54 Djursholm.
Växel: 08-568 957 00,
mån–fred 9.00–12.00
och 13.00–17.00.
Postadress: Angantyrv. 39,
182 54 Djursholm.
svenskakyrkan.se/danderyd

Kanslichef

Paola Ekenberg
08-568 957 19.

Kamrer

Martin Sandström
08-5689 57 09

Kommunikatörer

Christina Högberg,
08-568 957 08.
Brita Sylén,
08-568 957 23.

Kyrkogårdschef

Per Henrik Hinder
08-568 957 46.

Kyrkor och lokaler

Altorps kapell,
Ymervägen 55, Djursholm.

Danderyds kyrka,
Angantyrvägen 41, Danderyd.

Djursholms församlingsgård,
Valevägen 26, Djursholm.

Djursholms kapell, (stiftelse)

Enebykyrkan,
(samarbetskyrka)
Enebytorp,
Lars Åberg 070-497 71 65.

Petruskyrkan
Kyrkvägen 27, Stocksund.

Sätraängskyrkan
Sjöbergsv. 32 Danderyd.

Sjukhuskyrkan,
Danderyds sjukhus,
08-123 550 00 (växel).

Kyrkoherde

Kristin Molander,
08-568 957 01, 070-334 16 18.

Präster

Ninna Birkoff,
08-568 957 15.
Randi Guldstrand,
08-568 957 20.
Henrik Mattsson,
08-568 957 05.
Ola Whistler Sahlén,
08-568 957 41.
Katja Stroeven,
08-568 957 18.

Sjukhuspräster

Chris Segerholm Koskull,
08-568 957 62 .
Hanna Niemi, 08-568 957 83.

Diakoner

Elin Smeds, 08-568 957 42.
Estelle Wiesel, 08-568 957 29.
Rebecca Winander, 08-56895758

Musiker

Sabina Lilja, 08-568 957 06.
Maria Resare, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.
Martin Östergren, 08-568 957 12.

Musikpedagog

Ludvig Gawell 08-568 57 57.

Församlingspedagoger

Louise Almén, 08-568 957 66.
Pontus Degréus, 08-568 957 14.
Anton Bränström,
08-568 957 00.
Maria Gibbs Persson,
08-568 957 25.

Kyrkans förskola

Förskolorna Enen,
Kyrkbacken och Änglagaraget.
Annelie Geilert, rektor,
08-568 957 02.

Välkommen på tårtkalas!

**Söndag
31 augusti**

11.00–14.30
Danderyds kyrka &
Församlingens Hus

Program:

- 11.00 Högmässa och Söndagsklubb
- 12.30 Korv med bröd, tårta, saft och kaffe
- 12.30 Jubileumstal och höstupptakt
- 13.00 Hoppborg och ansiktsmålning
- 13.30 Trollkarl
- 14.30 Tack för idag!

Ingen anmälan eller kostnad
– insamling till förskolorna i Moshi,
Tanzania (Danderyds vänförsamling).

Kyrkans förskola i Danderyd startades redan 1965 och firar 60-årsjubileum i år! Tusentals barn har genom åren gått i förskoleverksamheten som idag består av tre enheter; Kyrkbacken, Enen och Änglagaraget. Här erbjuds en rolig, lustfylld och lärorik verksamhet nära natur, lekparker och kyrka.

**Svenska
kyrkan**

Danderyds
församling

Vill du veta mer om

Kyrkans förskola kontakta rektor:

annelie.geilert@svenskakyrkan.se